

ΛΑΪΚΙΣΜΟΣ

ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ «ΚΕΙΜΕΝΟ 1»

«Λαϊκότητα και λαϊκισμός»

Ένα σύμπτωμα της σημερινής κρίσης του πολιτικού λόγου αποτελεί και η διάσταση των λέξεων προς τα πράγματα, αλλά και η σύγχυση ανάμεσα σε όρους με ιδεολογικά φορτισμένο περιεχόμενο. Παραδειγματικά αναφέρω τους όρους "λαϊκότητα" και "λαϊκισμός", το περιεχόμενο των οποίων θα επιχειρήσω να διευκρινίσω στις γραμμές που ακολουθούν.

Το επίθετο "λαϊκός" εκφράζει πράγματι αυτό που ανήκει στο λαό ή προέρχεται από αυτόν. Και η "λαϊκότητα" (ως ουσιαστικό) στο χώρο της πολιτικής εκφράζει ακριβώς τη συμμετοχή, την παρουσία του λαού στην έκφραση της πολιτικής εξουσίας. Όπου η λαϊκότητα αναγνωρίζεται τυπικά (νομικά) ως θεμέλιο της εξουσίας αυτής, αλλά στην πραγματικότητα ο λαός είτε δεν συμμετέχει είτε συμμετέχει περιορισμένα στην άσκηση της, όπου δηλαδή υπάρχει διάσταση ανάμεσα στις λέξεις, που εκφράζουν τους όρους της κοινωνικής πραγματικότητας, και στην ίδια αυτή την πραγματικότητα, το περιεχόμενο του όρου "λαϊκότητα" μεταπέφτει στην κατάσταση που αντιστοιχεί στη λέξη "λαϊκισμός". Ο λαϊκισμός αντικαθιστά τη λαϊκότητα εκεί όπου ο λαός κατά ιδεολογία μόνο είναι κυρίαρχος, στην πραγματικότητα όμως είτε δεν μετέχει είτε μετέχει περιορισμένα στην άσκηση της εξουσίας.

Λαϊκισμός είναι ακριβώς η κατ' επίφαση λαϊκότητα: αυτό που δείχνει να είναι λαϊκό, μα που στην πραγματικότητα δεν είναι. Πρόκειται για μια ψευδή ιδεολογία• για φαινόμενο απλώς λαϊκότητας που στην πραγματικότητα κρύβει έναν έντονο πατερναλισμό.

Ο λαϊκισμός απορρέει από την ελλιπή λαϊκή συμμετοχή στη δημόσια ζωή, καλλιεργείται από αυτούς που εκμεταλλεύονται αυτή την έλλειψη, προτείνοντας το πατερναλιστικό τους πρότυπο, συντηρείται με την υποκοιλτούρα και την εμπορευματοποίηση της συλλογικής ψυχής από ιδιωτικά συμφέροντα, καθιερώνεται ως δήθεν δημοκρατική κοινωνική κατάσταση, ενώ είναι στην ουσία αντιδημοκρατική.

Όπου η συμμετοχική δημιουργία είναι καθιδρυμένη στα χαρτιά, υπολειτουργεί όμως ουσιαστικά στην πράξη, αναπτύσσεται ένα λαϊκό υποκατάστατο, ώστε να ξεγελιέται ο λαός πως έχει (δήθεν) την προτεραιότητα στα δημόσια πράγματα, αφού γίνεται συνεχώς επίκληση του για τη νομιμοποίηση της επιβολής της οποιασδήποτε πολιτικής και κοινωνικής εξουσίας. Στην πραγματικότητα χαλκεύεται η εξουσία ινδαλμάτων, πολιτικών, κοινωνικών, καλλιτεχνικών, ακόμα και αθλητικών, στα οποία βρίσκει το υποκατάστατο της η προδομένη λαϊκή συνείδηση.

Οι φορείς του πατερναλισμού - στους τομείς της πολιτικής και κοινωνικής εξουσίας - **"νομιμοποιούνται"** από το λαϊκισμό και παράλληλα τον συντηρούν με την προβολή της απρόσωπης λαϊκής μάζας και τον παραμερισμό οποιουδήποτε θα μπορούσε να παίξει αφυπνιστικό ρόλο στο συλλογικό εφησυχασμό του λαού.

Έτσι καλλιεργείται μια ισοπεδωτική νοοτροπία, όπου εξέχει μόνο το κεφάλι των φορέων του πατερναλισμού - και εκείνο συνειδητά εκλαϊκευτικά μακιγιαρισμένο - και καταπολεμείται ως **"ελίτ"** και **"αντιλαϊκή"** οποιαδήποτε ποιοτική διαφοροποίηση μέσα στη **(λαϊκίστικη)** γενική ισοπέδωση.

Αυτή η ισοπέδωση και η απέχθεια στην ποιοτική διαφοροποίηση δημιουργούν μακροπρόθεσμα τη δική τους υποκουλτούρα, που εμφανίζεται ως λαϊκή κουλτούρα, δεν είναι όμως παρά χυδαία μίμηση της. Έτσι, εμπορευματοποιείται το όποιο λαϊκό στοιχείο από επιτήδειους κερδοσκόπους, που βλέπουν στη μαζική παραγωγή των προϊόντων της δήθεν λαϊκής έκφρασης μια σημαντική πηγή πλουτισμού τους.

Πρέπει, λοιπόν, να διακρίνουμε ανάμεσα στην αυθόρμητη λαϊκή έκφραση που πηγάζει εκεί όπου - **και σε όποιο σημείο** - ο λαός πράγματι αυτονομείται και αυτοπροσδιορίζεται (και αυτό εκφράζεται με τον όρο **"λαϊκότητα"** και στην ψευδή, τη νόθα ιδεολογική κατάσταση της μίμησης του λαϊκού στοιχείου, που καλλιεργείται εκεί ακριβώς όπου ο λαός υποκαθίσταται στην έκφραση και ετεροπροσδιορίζεται από τους πάσης φύσεως προστάτες και δήθεν εκφραστές του, εκεί όπου ανθεί το φαινόμενο του πατερναλισμού, κατάσταση που εκφράζεται με τον όρο **"λαϊκισμός"**.

Η λαϊκότητα είναι, λοιπόν, η δικαίωση του λαού και η ανύψωση του σε καθοριστικό παράγοντα της ιστορίας του. Ο λαϊκισμός, αντίθετα, αποτελεί εξαπάτηση του λαού, πολιτιστική υποβάθμιση του, υποκατάσταση του στον ιστορικό του ρόλο και διατήρηση του στο περιθώριο των εξελίξεων. Η λαϊκότητα αναδείχνει τις γνήσιες αξίες του λαού και δεν είναι καθόλου αντίθετη με την αξιολογική διάκριση και την εκφραστική διαφοροποίηση. Αντίθετα, ο λαϊκισμός ισοπεδώνει την έκφραση προς τα κάτω, καταπολεμά και εχθρεύεται τη διάκριση και την όποια διαφοροποίηση, είναι κάλπικος και νοθευτής του λαϊκού πνεύματος.

Η αποκατάσταση (ή η αποκάλυψη) του αληθινού νοήματος των λέξεων του πολιτικού λόγου μπορεί, νομίζω, να συμβάλει τουλάχιστον στην πολιτική και κοινωνική μας αυτογνωσία.

(Ι.Ε. Μανωλεδάκη)

«ΚΕΙΜΕΝΟ 2»

<https://analyst.gr/wp-content/uploads/2016/05/%CE%95%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%9D%CE%91-%CE%B3%CE%B5%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%BB%CE%B1%CF%8A%CE%BA%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82-%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%95%CE%BE.-300x237.jpg>

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ «ΚΕΙΜΕΝΟ 3»

«Ο ΛΑΪΚΙΣΤΗΣ»

Διαλέγει λέξεις, φράσεις και νοήματα

και χτίζει έναν κόσμο ιδανικό.

Απαλλαγμένος από τύψεις και ανομήματα,

βαδίζοντας σε δρόμο ονειρικό.

Ανοίγει δρόμους και ξεφεύγει απ' το παρόν

και διαρκώς επικαλείται παρελθόν και μέλλον.

Παρότι φαίνεται ως “παλαιών αρχών” ,

εν τούτοις για πολλούς είν' ένας ήλιος ανατέλλων.

Αλλάζει θέσεις με ευκολία περισσή,

πάντα προφασιζόμενος το εθνικό συμφέρον.

Κι αν η πολιτική του δεν γίνει αποδεκτή,

θα διατείνεται πως "φταίει η Ευρώπη των εταίρων".

Σκορπά χαμόγελα προς όλους τους ανθρώπους,

κρύβοντας έντεχνα τον "άλλο" του εαυτό.

Και είναι βέβαιο με τους καλούς του τρόπους,

το πρόσωπό του σύντομα να γίνει αγαπητό.

Έτσι με άνεση μπορεί να πορευτεί,

ακολουθώντας δρόμους τεθλασμένους.

Μάσκες αλλάζοντας συχνά, αν χρειαστεί,

πλανεύοντας φτωχούς και αδικημένους!

Και είναι πιθανό με αμφίσημη μορφή,

στην ιστορία να γραφεί ως “ο Πολιτικός με ήθος”.

Και τ' όνομά του θα αναφέρεται πολύ,

κι ας ήταν όλη του η ζωή ένας μεγάλος μύθος!

Ανέστης Ν. Μωυσιάδης, από το έργο «ΚΡΑΥΓΗ ΧΡΟΝΟΥ».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ :

ΘΕΜΑ Α

A.1. Να αποδώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο των τριών πρώτων παραγράφων του «ΚΕΙΜΕΝΟΥ 1» σε περίπου 60-80 λέξεις.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Β

B.1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, με βάση το «Κείμενο 1», τις παρακάτω προτάσεις, γράφοντας στο τετράδιό σας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη Σωστό ή Λάθος :

1. Υπάρχει σύγχυση από πολλούς ανάμεσα στη λέξη "λαϊκότητα" και «λαϊκισμός» .

2. Η χειραγώγηση δεν αποτελεί μια μέθοδο , που χρησιμοποιούν οι λαϊκιστές.

3. Η μαζικοποίηση των ανθρώπων είναι άρρηκτα συνυφασμένη με τη λαϊκιστική χειραγώγηση.

4. Η λαϊκότητα υποβαθμίζει το πολιτιστικό επίπεδο ενός λαού.

5. Η κοινωνική αυτογνωσία συνδέεται με τη γνήσια πολιτική έκφραση και τη στηλίτευση του λαϊκισμού.

Μονάδες 10

Β.2.α. Ο λαϊκισμός απορρέει από την ελλιπή λαϊκή συμμετοχή στη δημόσια ζωή, καλλιεργείται από αυτούς που εκμεταλλεύονται αυτή την έλλειψη, προτείνοντας το πατερναλιστικό τους πρότυπο, συντηρείται με την υποκουλτούρα και την εμπορευματοποίηση της συλλογικής ψυχής από ιδιωτικά συμφέροντα... Να αντικαταστήσετε τις υπογραμμισμένες λέξεις/ φράσεις του αποσπάσματος με διαφορετικό τρόπο , ώστε να αποδίδεται παρεμφερές νόημα στο λόγο.

Μονάδες 8

Β.2.β. Να εξηγήσετε τη χρήση των σημείων στίξης, που είναι με έντονα γράμματα.

Μονάδες 7

Β.3. «Οι λαϊκιστές πολιτικοί προσπαθούν να κολακεύσουν το λαό για να ψηφοθηρήσουν. Σχολιάσετε την εν λόγω φράση , συνδέοντάς τη με το θέμα , που αποτυπώνεται στο σκίτσο του «ΚΕΙΜΕΝΟΥ 2», σε περίπου 100- 120 λέξεις.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Γ

Γ.1.α. Το ποίημα , που αποτυπώνεται στο «ΚΕΙΜΕΝΟ 3» επιδιώκει την συναισθηματική διέγερση του αναγνώστη , μέσω της χρήσης κάποιων κειμενικών δεικτών. Επισημάνετε δύο κειμενικούς δείκτες , που επιχειρούν να ανασύρουν το συναίσθημα του δέκτη και δικαιολογήστε τη χρήση τους.

Μονάδες 8

Γ.1.β. Το ποίημα του «ΚΕΙΜΕΝΟΥ 3» ανήκει στη σχολή της μοντέρνας ποίησης. Να δικαιολογήσετε την άποψη αυτή, επικαλούμενοι χαρακτηριστικά μορφής και περιεχομένου του ποιήματος.

Μονάδες 7

ΘΕΜΑ Δ

Δ.1. Σε ένα δοκίμιο καλείστε να αναλύσετε τις δύο βασικές μορφές που παίρνει ο λαϊκισμός. Η πρώτη μορφή είναι ο πολιτικός λαϊκισμός και η δεύτερη μορφή είναι ο λαϊκισμός που εκδηλώνεται στην

εμπορευματοποιημένη τέχνη. Έπειτα, αναφέρετε πώς αυτός επιδρά στον εφησυχασμό των ανθρώπων και στην άμβλυνση των συνειδήσεων. Αναπτύξετε την άποψή σας σε περίπου 350- 400 λέξεις.

Μονάδες 30

